Considerații asupra dinamicii limbii şi asupra studierii ei în româna actuală

MIOARA AVRAM
Institutul de Lingvistică
„Iorgu Iordan – Al. Rosetti", Bucureşti

1. Mult folosit în ultimele decenii, chiar în titlul unor lucrări de specialitate[1], substantivul *dinamică* referitor la fapte de limbă, prezent şi în denumirea manifestării care ne reunește, este mai curînd o figură de stil – realizată prin adoptarea unui termen cu originea în fizică şi în tehnică (mecanică) – şi nu un termen propriu-zis lingvistic, ceea ce explică şi absența lui din cele mai multe dicționare de terminologie a științei noastre[2] (o excepție notabilă: *Dicționarul de ştiințe ale limbii*[3] alcătuit de membre ale catedrei-gazdă).

Definită ca „variație a unei limbi atît în *diacronie*, deci în evoluția ei de la o etapă istorică la alta, cît şi în *sincronie*, adică în manifestările ei sincronic diversificate"[4], dinamica limbii este un concept supraordonat celor de evoluție/schimbare şi de varietate/diversitate (în DSL se spune: „Conceptul este mai cuprinzător şi mai complex decît conceptele î n r u d i t e [spațiat de mine – M. A.]: evoluție a limbii şi variație lingvistică"[5]; „înrudirea" este fie subordonare, fie coincidență parțială). In această accepție, care se dorește a fi denotativă, nu cred că este nevoie de un termen/concept supraordonat celor menționate, care să exprime ideea generală de „mişcare" produsă în limbă, deşi accepția avută în vedere este cea mai apropiată de cea originară, *dinamica* fiind „parte a mecanicii care studiază legile mişcării corpurilor"[6]. După părerea mea, substantivul *dinamică* a făcut carieră în lingvistică şi în alte ştiințe umane pornind de la sensul din limba comună (notat sub II 3° în DEX) „dezvoltare intensă, schimbare continuă, bogăție de mişcare", sens strîns legat de cel curent al adjectivului *dinamic*: „plin de mişcare, de acțiune, activ; care este în continuă (şi intensă) mişcare, evoluție; care se desfăşoară rapid"; el poate fi util ca termen conotativ, cu aprecieri de ordin calitativ şi cantitativ, care prezintă mişcarea (schimbarea în timp sau diversificarea) ca avînd un ritm intens, rapid, o mare amploare. Altfel spus, *dinamica* (limbii) ar desemna ceea ce, cu metafore care evocă fie rapiditatea, vizibilitatea şi elanul, fie acumularea cantitativă din alte domenii, se denumeşte prin *zbucium, frămîntare, efervescență, febrilitate, agitație, spectaculozitate* sau *boom*, respectiv *avalanşă, explozie, invazie, inflație*, în timp ce pentru ierarhizarea variantelor se folosesc termeni cu un conținut care include, mai mult sau mai puțin, ideea de agresivitate, de la *concurență* şi *confruntare* la *luptă* pentru supremație. De altfel, din practică, se constată că „termenul" *dinamică* este utilizat în descrierea anumitor perioade dinamice, marcate de dinamism, cum este cea actuală (în sens restrîns) şi în special a compartimentului celui mai pasibil de schimbări spectaculoase: vocabularul.

2. Raportarea celor două aspecte funcționale ale dinamicii – în plan vertical şi orizontal – la diacronie şi sincronie trebuie nuanțată. Pentru diacronie este într-adevăr specifică mişcarea pe verticală, schimbarea de la o etapă/fază la alta. Pentru sincronie trebuie precizat mai întîi ce se înțelege prin aceasta: în secțiuni strict sincronice, care reprezintă limba la un moment dat, dinamica se manifestă în plan orizontal, în varietate, dar dacă se consideră sincronie situația limbii dintr-o perioadă, mai mică sau mai mare, mergînd pînă la un secol, sînt inerente manifestările dinamicii în plan vertical, evolutiv;

BDD-V3896 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

oricum, perspectiva diacronică intervine în studierea varietății sincronice atunci cînd se disting inovațiile de elementele conservatoare.

3. In studierea dinamicii limbii sînt fundamentale două distincții: a. între uz şi normă şi b. între individual şi colectiv; fundamentală este şi regula unității stilistice, adică urmărirea faptelor de limbă din acelaşi registru/nivel.

a. In ce priveşte distincția între uz şi normă, se ştie că uzul este mult mai dinamic – mobil şi variat – decît norma, care se schimbă lent în timp şi admite mai puține variante. Dinamica normei se studiază prin examinarea indicațiilor explicite din diverse lucrări normative (gramatici, dicționare, îndreptare ortografice şi ortoepice); în măsura în care se ia în considerare şi aplicarea lor în textul lucrărilor respective – cum a procedat Mariana Costinescu[7] în studierea principalelor gramatici româneşti dintre 1780 şi 1963 – se trece, de fapt, de la dinamica normei la dinamica uzului normatorilor, operația de confruntare a teoriei cu practica fiind bine venită pentru evaluarea eficienței celei dintîi. In studierea dinamicii normei este esențială distincția între norma oficializată şi diverse propuneri normative „de autor" exprimate în diverse perioade. Deşi, cum am spus, norma este, prin definiție, mai puțin dinamică, avînd caracter stabil şi unitar, activitatea de normare poate cunoaşte perioade mai dinamice sau mai puțin dinamice: o perioadă dinamică a existat, mai ales în domeniul special al propunerilor de sisteme ortografice, în secolul al XIX-lea, cu deosebire în prima lui jumătate, cînd contemporanii vorbeau de o „febră" ortografică sau chiar în general lingvistică; mutatis mutandis, o dinamică în domeniul ortografiei s-a manifestat prin discuțiile din anii 1950–1952 şi, mai de curînd, prin cele din anii 1991–1993, reactualizate recent în dezbaterea din „România literară".

b. Dinamica uzului individual poate fi urmărită pe orizontală în variantele ocurente în idiolectul unui vorbitor/scriitor, iar pe verticală în transformarea în timp a unui idiolect, reflectată, de exemplu, în edițiile diferite ale unei scrieri (e cazul celebru al unor C. Negruzzi sau Gr. Alexandrescu). Dinamica uzului individual (a idiolectului cuiva) poate fi convergentă sau divergentă în raport cu dinamica uzului colectiv sau/şi a normei. Un exemplu de divergență oferă modificările operate de Heliade Rădulescu la reeditarea operelor de tinerețe în perioada sa italienizantă. Si în ce priveşte normarea există normatori individuali izolați față de tendințele obiective ale limbii.

4. Trecînd la dinamica limbii române actuale, este necesar să se precizeze conceptul de *română actuală*, perioada acesteia, care este înțeleasă în cel puțin două feluri[8]: într-un sens mai larg, sinonim cu limba contemporană, şi în unul restrîns, ca subdiviziune a românei contemporane. In sens larg limba română actuală coincide cu secolul al XX-lea, eventual cu începere de la Unirea din 1918. In sens restrîns ea începe cu anul 1990, coincizînd cu perioada de „tranziție" (de la socialism la capitalism şi de la totalitarism la democrație), iar într-un sens foarte strict ar însemna limba din anul în curs, 2002.

Pentru dinamica limbii române în sens larg dispunem de material referitor la cîteva secțiuni/„felii" relativ strict sincronice: la nivel dialectal materialul obținut pe teren prin anchetele pentru ALR şi NALR, la nivelul limbii literare răspunsurile celor trei scriitori chestionați de Sever Pop pentru ALR I (M. Sadoveanu, I. Al. Brătescu-Voineşti şi I. Agîrbiceanu) – răspunsuri, din păcate, nevalorificate încă (prin anii '50 a existat la catedra organizatoare a sesiunii de azi o teză de licență cu acest subiect, a actualei scriitoare Elena Gromov) –, precum şi răspunsurile celor 5 intelectuali (2 dintre aceiaşi scriitori + I. A. Rădulescu-Pogoneanu, C. Marinescu şi P. Grimm) chestionați de Sextil Puşcariu, care au constituit baza documentară a studiului *Rostiri şi forme şovăitoare* publicat de lingvistul clujean în 1936[9], materialul notat de Iorgu Iordan în *Limba română actuală. O gramatică a „greşelilor"*[10] din deceniul 1933–1942 (cu adaosuri pînă în 1947 în ediția a doua şi pînă în 1956 în *Limba română contemporană*[11]) şi răspunsurile la

BDD-V3896 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

ancheta exclusiv fonetică realizată de Valeriu Suteu[12]. La toate acestea se adaugă faptele înregistrate în lucrări normative ca *Indreptar şi vocabular ortografic* de Sextil Puşcariu şi Teodor A. Naum[13] sau în lucrări corective cum sînt contribuţiile publicistice interbelice ale lui Al. Graur reunite în volumele *Puţină gramatică*[14]. Toate aceste descrieri ale dinamicii pe orizontală oferă în acelaşi timp o bază pentru studierea diacronică a dinamicii pe verticală prin compararea cu situaţia din etape ulterioare. Un asemenea studiu a întreprins în anii 1989-1991, într-un serial din „România literarăă”[15], Stefan Badea, care a confruntat recomandările lui Iorgu Iordan din *Limba română actuală* cu indicaţiile normative în vigoare din lucrările academice. Eu însămi am făcut o confruntare a limbii practicate de Iorgu Iordan la distanţă de trei decenii, relevînd, în recenzia[16] pe care am făcut-o la „ediţia definitivă” a *Stilisticii limbii române*[17], diverse modificări de exprimare faţă de ediţia princeps; menţionez că profesorului meu i-a plăcut recenzia şi mi-a mărturisit că nu-şi dăduse seama de cantitatea actualizărilor lingvistice pe care le operase.

Limba română actuală în sens larg a cunoscut perioade diferite din punctul de vedere al dinamicii (în uz şi în normă). Primul deceniu de după 1918 a fost caracterizat printr-un uz neunitar, ca efect al diversităţii şi frămîntărilor produse de Unire (s-a vorbit în acea perioadă de „românească de după război”), dar treptat lucrurile s-au aşezat, la aceasta contribuind atît influenţa reformei ortografice din 1932, cît şi acţiunile de cultivare a limbii ale unor lingvişti cu autoritate recunoscută[18], deşi au existat şi încercări de normare divergentă (August Scriban[19]). Perioada regimului comunist s-a caracterizat printr-o puternică impunere a normei stabilite în lucrările academice din anii ’50; norma a cunoscut puţină variaţie (modificări în 1965 şi 1982). Dinamica uzului a fost ascunsă în bună parte în această perioadă de controlul redacţional instituţionalizat, astfel încît textele tipărite nu reflectă totdeauna limba manuscrisului original, inducînd imaginea unei unităţi/uniformităţi şi imobilităţi mai mari decît în realitate. Cu toate acestea, unele aspecte ale dinamicii uzului din această perioadă au fost surprinse în diverse lucrări de descriere sau/şi de cultivare a limbii, mai ales pe baza faptelor recoltate din presă: alături de numeroase articole din publicaţii de specialitate sau de cultură pot fi menţionate cîteva cărţi: *Cum scriem. Cum pronunţăm corect. Norme şi exerciţii* de Fulvia Ciobanu şi Lidia Sfîrlea[20], *Corectitudine şi greşeală. (Limba română de azi)* de Valeria Guţu Romalo[21], *Limba română corectă. Probleme de ortografie, gramatică, lexic* de o echipă clujeană[22], *Gramatica pentru toţi*[23] şi *Probleme ale exprimării corecte*[24] de Mioara Avram şi mai multe volume publicate de N. Mihăescu (unul dintre ele avînd în titlu cuvîntul *dinamică*[25]); la acestea se adaugă unele lucrări referitoare la cultivarea limbii în învăţămînt. In sectorul special al vocabularului dinamica perioadei respective a fost surprinsă în *Dicţionar de cuvinte recente* de Florica Dimitrescu[26] şi în *Supliment la* ***Dicţionarul explicativ al limbii române. DEX-S***[27].

Perioada strict actuală, de după 1989, se caracterizează printr-o dinamică a uzului ieşită din comun, pe fondul unei libertăţi vecine cu anarhia, şi prin tendinţe de contestare şi modificare a normei[28]. Dinamica uzului din ultima perioadă a fost studiată mai ales în sectorul vocabularului. Aspecte diverse şi priviri de ansamblu se găsesc în cartea Floricăi Dimitrescu *Dinamica lexicului românesc – ieri şi azi*[29] şi în cea a Adrianei Stoichiţoiu-Ichim *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influenţe, creativitate*[30]. Ca aspecte speciale s-au studiat împrumuturile noi, în particular anglicismele (cărţile Georgetei Ciobanu[31], broşura Mioarei Avram[32], articolele Adrianei Stoichiţoiu-Ichim, colaborarea la proiecte multinaţionale), formarea de cuvinte noi, respectiv productivitatea unor formanţi şi a unor baze (articole şi comunicări de Mioara Avram, Florica Dimitrescu, Th. Hristea, Irina Preda, Adriana Stoichiţoiu-Ichim), şi transferul semantic de la un stil

BDD-V3896 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

funcțional la altul (contribuțiile Angelei Bidu-Vrănceanu şi ale Rodicăi Zafiu). Lexicografic îmbogățirea limbii române a fost înregistrată, mai prompt decît în alte perioade, în lucrarea lui Dorin N. Uritescu *De la **chioşcari** la **vesternizare**. Mic dicționar de termeni actuali*[33], în ediția a doua a *Dicționarului de cuvinte recente*[34] de Florica Dimitrescu şi în foarte puțin cunoscutele – din cauza tirajului mic şi a difuzării nesatisfăcătoare – dicționare anuale ale Mariei Dumitrescu[35].

Dinamica uzului actual sub aspect stilistic a fost surprinsă în special de Rodica Zafiu, în cartea sa *Diversitate stilistică în româna actuală*[36].

Cu privire la dinamica uzului în fonetică, scriere şi gramatică există contribuții mai puține şi, în general, de mai mici dimensiuni. Menționez în mod special următoarele cărți: Mioara Avram, *Ortografie pentru toți – 30 de dificultăți*[37]; Dorin N. Uritescu, *Noutăți în ortografie. Corectitudine şi greşeală*[38] şi *Greşeli de exprimare*[39]; G. Gruiță, *Gramatică normativă. 77 de întrebări, 77 de răspunsuri*[40].

Acest sumar tablou al studiilor despre perioada actuală în sens restrîns nu ar fi complet dacă nu ar cuprinde ediția a doua a cărții Valeriei Guțu Romalo *Corectitudine şi greşeală*[41] (care, în adaosurile sale, confirmă existența unor fapte semnalate în ediția anterioară şi înregistrează altele noi) şi noile ediții ale *Gramaticii pentru toți* de Mioara Avram[42].

O prezentare generală a dinamicii uzului din emisiunile audiovizuale se găseşte în dosarul *Consiliului Național al Audiovizualului* publicat sub titlul *Folosirea limbii române în programele de radio şi de televiziune*[43], care conține materialele dezbaterii organizate în iunie a. c. pe marginea rezultatelor obținute prin monitorizarea principalelor posturi naționale.

In cadrul perioadei actuale în sens restrîns cred că se poate constata deja o oarecare scădere a dinamicii. Cel puțin în materie de vocabular, în primii ani de după decembrie 1989 aproape orice pagină de ziar furniza cuvinte noi (împrumutate sau formații interne), în timp ce acum recolta de noutăți e mult mai săracă şi mai rară, fără a fi nulă.

5. Cîteva precizări şi comentarii de ordin metodologic.

Dinamica uzului se studiază fie pe texte – scrise sau orale –, fie prin anchete cu un chestionar anume. Studierea textelor oferă avantajul condițiilor naturale de funcționare a limbii, dar şi dezavantajul de a nu se recolta totdeauna fapte direct comparabile (aceeaşi formă flexionară, de exemplu). Anchetele răspund dezideratului de a oferi material comparabil, dar au dezavantajul condițiilor artificiale, care pot falsifica realitatea; în mod special sînt de evitat anchetele cu informatori filologi, care se simt datori să răspundă cum ştiu că ar trebui spus, nu cum obişnuiesc să spună. Foarte important este şi felul cum se pune întrebarea pentru a se obține un răspuns fiabil, neinfluențat de sugestia anchetatorului; în această privință cercetătorii limbii actuale ar avea de învățat din experiența dialectologilor.

Constatările lingviştilor sînt adesea mai mult sau mai puțin impresioniste, bazate pe fapte recoltate aleatoriu. Idealul este ca documentarea faptică să fie bogată şi cuantificabilă, susținută de date statistice. Convingătoare sînt diferențele cantitative semnificative (într-un articol recent[44] am demonstrat productivitatea sufixului *-ită* folosit cu valoare expresivă citînd peste 80 de formații actuale, față de 4 semnalate de Iorgu Iordan şi de Ana Canarache). Relevante date statistice asupra ocurențelor unor variante, cuvinte sau expresii oferă Rodica Zafiu, în diverse articole din „România literară", în special în contribuțiile sale care analizează cîmpul nou de folosire a limbii române pe Internet.

Dinamica uzului la nivelul limbii române vorbite „informale" este practic nestudiată. S-au făcut progrese remarcabile în ce priveşte înregistrarea unor asemenea

BDD-V3896 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

texte (prețiosul corpus publicat de Laurenția Dascălu-Jinga[45]), dar acestea au fost exploatate mai mult sub aspectul teoriei generale, pentru degajarea trăsăturilor de oralitate, decît sub aspectul dinamicii.

După înregistrarea faptelor de limbă, în evaluarea lor ca inovații este necesară comparația cu perioadele anterioare celei actuale în sens restrîns. Am folosit pluralul *perioadele* şi nu singularul *perioada*, pentru că specificul social-politic parțial retro al perioadei de tranziție face ca unele noutăți lingvistice să fie doar aparente[46], reprezentînd noutăți directe numai față de perioada comunistă, dar fiind de fapt reactivări ale unor elemente care au avut curs în perioada interbelică. Aceasta se vede cel mai clar în vocabular (şi nu doar în cel social-politic, ci şi în cel monden sau sportiv), dar nu numai în el (vezi, de exemplu, folosirea inițialelor minuscule pentru nume proprii de persoane şi instituții detestate[47]). Dinamica pe verticală nu este deci numai ascendentă, ci şi cu reveniri/întoarceri. In acelaşi timp dinamica nu constă numai în adaosuri/ acumulări, ci şi în renunțări/eliminări; din păcate noi nu dispunem pentru limba română de reeditări periodice ale unor dicționare generale de dimensiuni medii a căror listă de cuvinte să fie revizuită mereu conform unor criterii stabile, pentru a se putea face studii comparative şi pe baza eliminărilor din dicționar, cum a făcut pentru limba franceză Jean Dubois[48] în legătură cu derivatele sufixale incluse în diverse ediții ale dicționarului Larousse. Pe de altă parte, unele inovații nu sînt absolute, ci relative, avîndu-şi începutul în perioada precedentă. Cîteva dintre anglicismele aduse în discuție în legătură cu controversata lege Pruteanu figurează în DEX dinainte de 1989 (*hamburger, hot-dog, ketchup*), iar *team* şi *goal-keeper* fuseseră semnalate de Al. Graur din presa interbelică. Existența comună nu înseamnă însă totdeauna şi acelaşi statut; aici îşi spun cuvîntul deosebirile de răspîndire şi de frecvență.

6. Starea limbii române din perioada actuală în sens restrîns este considerată de mulți contemporani alarmantă şi descrisă în termeni dintre cei mai negativi cu putință. Mi-am exprimat şi cu alte prilejuri[49] părerea că etichetele de genul *stricare/urîțire* sînt nejustificate şi lamentările aferente exagerate. Avem a face cu o perioadă marcată de dinamică – aşa cum au fost şi alte perioade în istoria limbii române moderne –, iar dinamica înseamnă viață intensă şi creativitate. Îngrijorările actuale se explică prin transparența mai mare decît în trecut a dinamicii. Chiar dacă are şi manifestări nedorite, dinamica limbii, ca fenomen natural obiectiv, nu poate fi strînsă în chingile unor reglementări de ordin legislativ-administrativ; îmi face plăcere să remarc că primele reacții ferme la o asemenea inițiativă legislativă au aparținut, încă de acum un an[50], unor membre ale catedrei-gazdă (Andra Serbănescu şi Rodica Zafiu), iar în protestele actuale, formulate în general în nume individual, comunicatul Facultății de Litere reprezintă singura luare de poziție din partea unei instituții de specialitate.

In condițiile globalizării pe diverse planuri, prezintă interes să se compare dinamica limbii române actuale cu aceea a altor limbi europene, în special cu aceea a limbilor est-europene, din țări cu aceleaşi procese social-politice de tranziție. Asemenea comparații s-au făcut cu privire la anglicisme[51] şi, mai puțin, cu privire la productivitatea unor formanți internaționali sau a unor tipuri de baze.

7. Cu diversele ei aspecte, cu suişurile şi coborîşurile ei, dinamica limbii constituie o temă generoasă şi fascinantă nu numai pentru sesiunea de față, ci şi pentru numeroase cercetări, permițînd surprinderea pe viu a modului de funcționare a limbii.

NOTE:

BDD-V3896 © 2003 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

[1] Dintre lucrările străine vezi, de exemplu, André Martinet, *Fonction et dynamique des langues*, Paris, 1989, iar dintre cele româneşti B. Cazacu, *Despre dinamica limitelor dialectale*, în „Fonetică şi dialectologie" V, 1963, p. 27–39 (articol republicat în *Studii de dialectologie română*, Bucureşti, 1966, p. 73–90) şi Gabriela Pană Dindelegan, *Aspecte ale dinamicii sistemului morfologic verbal (perioada de după 1880)*, Bucureşti, 1987.
[2] Vezi, de exemplu, Jean Dubois et al., *Dictionnaire de linguistique*, Paris, 1973; *Lexikon sprachwissenschaftlicher Termini.* Herausgegeben von Rudi Conrad, Leipzig, 1988; *Dizionario di linguistica.* Direzione Gian Luigi Beccaria, Torino, 1994.
[3] Angela Bidu-Vrănceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicţionar general de ştiinţe. Stiinţe ale limbii*, Bucureşti, 1997; ediția a II-a, sub titlul *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Bucureşti, 2001.
[4] DSL, 2001, p. 180.
[5] *Ibidem.*
[6] *DEX. Dicţionarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Bucureşti, 1996, s. v. *dinamic, -ă*.
[7] *Normele limbii literare în gramaticile româneşti*, Bucureşti, 1979.
[8] Vezi *Enciclopedia limbii române*. Coordonator Marius Sala, Bucureşti, 2001, s. v. *actuală, limbă ~*.
[9] Vezi acum Sextil Puşcariu, *Cercetări şi studii*, Bucureşti, 1974, p. 404–415.
[10] Iaşi, 1943; ediția a II-a, Bucureşti, 1948.
[11] Bucureşti, 1956.
[12] *Observaţii asupra pronunţării limbii române*, în SCL XII, 1961, 3, p. 293–304.
[13] Bucureşti, 1932, cu multe ediții ulterioare.
[14] Bucureşti, [vol. I], 1987; vol. II, 1988.
[15] XXII, nr. 7, 10, 13, 19, 28, 35, 41; XXIII, nr. 47; XXIV, nr. 10.
[16] LL 1975, 2, p. 393–397.
[17] Bucureşti, 1975.
[18] Vezi Mioara Avram, *Unificarea limbii noastre literare şi cultivarea limbii în România interbelică*, în LR XLVII, 1998, 5–6, p. 293–303.
[19] *Dicţionaru limbii româneşti*, Iaşi, 1939.
[20] Bucureşti, 1970.
[21] Bucureşti, 1972.
[22] Vasile Breban (coordonator), Maria Bojan, Elena Comşulea, Doina Negomireanu, Valentina Serban, Sabina Teiuş, Bucureşti, 1973.
[23] Bucureşti, 1986; ediția a II-a, 1997; ediția a III-a, 2001.
[24] Bucureşti, 1987.
[25] *Dinamica limbii române literare. Vocabular. Sintaxă. Stil*, Bucureşti, 1976.
[26] Bucureşti, 1982.
[27] Bucureşti, 1988.
[28] Vezi, de exemplu, Ioana Vintilă-Rădulescu, *Pentru o nouă ediție a* ***Dicţionarului ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*** *(DOOM)*, în *Actele Colocviului Catedrei de limba română, 22–23 noiembrie 2001. Perspective actuale în studiul limbii române*, Bucureşti, 2002, p. 261–271.
[29] Cluj-Napoca, 1995.
[30] Bucureşti, 2001.
[31] Apărute la Timişoara: *Anglicisme în limba română*, 1996; *Romanian words of English origin*, 1997; *Adaptation of the English element in Romanian*, 1997.
[32] *Anglicismele în limba română actuală*, Bucureşti, 1997.
[33] Bucureşti, 1993.
[34] Bucureşti, 1997.
[35] Vezi, de exemplu, *Dicţionar de cuvinte recente 90* şi *Dicţionar de cuvinte recente. D. C. R.-93*, ambele volume publicate, la Bucureşti, în 1999.
[36] Bucureşti, 2001.
[37] Bucureşti, 1990; ediția a II-a, Chişinău, 1997.
[38] Bucureşti, 1995.
[39] Vol. I, Bucureşti, 1999.
[40] Cluj-Napoca, 1994; ediția a II-a, 1998.
[41] *Versiune nouă*, Bucureşti, 2000.
[42] Vezi nota 23.
[43] „Buletin CNA" nr. 24, septembrie 2002.
[44] *Un sufix la modă în mass-media:* ***-ită*** *şi corespondentele sale*, în SCL L, 1999, 1, p. 85–99.

BDD-V3896 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)

[45] *Corpus de română vorbită (CORV). Eşantioane*, Bucureşşti, 2002.
[46] Vezi Mioara Avram, *Noutăţi reale şi noutăţi aparente în vocabularul românesc actual*, în LL 1998, 1, p. 31–35.
[47] Vezi Mioara Avram, *Reacţii ortografice*, în LR XXXIX, 1990, 3, p. 186–190.
[48] *Étude sur la dérivation suffixale en Français moderne et contemporain. Essai d'interprétation des mouvements observés dans le domaine de la morphologie des mots construits*, Paris, 1962.
[49] Vezi Mioara Avram, *„Stricarea limbii" în zilele noastre*, în „Dilema" VIII, 2000, nr. 393, p. 6; *Suferinţele limbii române actuale*, în „Esenţial" 2002, nr. 1, p. 26–27.
[50] In „Observator cultural".
[51] Vezi, de exemplu, Rumiana Liutakova, *Trăsături specifice ale împrumuturilor englezeşti din limbile română şi bulgară*, în SCL XLIV, 1993, 2, p. 151–161.

CONSIDÉRATIONS SUR LA DYNAMIQUE DE LA LANGUE ET SUR SON ÉTUDE EN ROUMAIN ACTUEL

Résumé

L'auteur discute d'abord le sens du substantif *dynamique* et son statut en tant que terme linguistique, en soutenant qu'il ne s'agit pas d'un terme proprement dit, mais d'une utilisation métaphorique qui avec un sens dénotatif du mot est superflue (on dipose déjà de *évolution* et *variation*) et qui est justifiée seulement lorsqu'on attribue à *dynamique* un sens connotatif ("éfervescence, développement explosif").

Dans la deuxième section de la communication l'auteur passe en revue les travaux se rapportant à la dynamique du roumain actuel, au sens large (de 1918 à nos jours) et au sens strict (après 1989). On y ajoute quelques considérations d'ordre méthodologique concernant la distinction entre nouveautés réelles et nouveautés apparentes, ainsi que l'utilité des évaluations quantitatives et de la comparaison avec d'autres langues européennes, dans le cas de phénomènes internationaux.

BDD-V3896 © 2003 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:48:04 UTC)